

Turun ja Varsinais-Suomen EU-vaikuttamiskärjet

2024–2029

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

Johdanto

Seuraavien vuosien aikana EU:lla on edessään moninaisia haasteita, joihin sen on kyettävä vastaamaan. Ilmastonmuutos ja luonnontilan yleinen huononeminen heikentävät elinolosuhteitamme. Globaalin kilpailun kiihtyminen ja samanaikainen väestön vanheneminen rapauttavat taloudellista elinvoimaamme. Turvallisuustilanteen muutokset lisäävät yleistä epävarmuutta ja huolta tulevaisuudesta. Kaikki nämä haasteet vaikuttavat yhtälailla kaupunkeihin ja alueisiin.

Samaan aikaan kaupungeilla ja alueilla on keskeinen rooli käytännönläheisten vastausten löytämisessä globaaleihin haasteisiin. Ne ovat ketteriä toimijoita, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen ja yritysten kanssa. Muutos lähtee usein liikkeelle paikallis- ja aluetasolta. Siksi on tärkeää huolehtia kaupunkien ja alueiden elinvoimasta, saavutettavuudesta sekä rahoituksesta. Kaupungit ja alueet tarvitsevat EU:lta kunnianhimoista lainsäädäntöä sekä työkaluja ja tukea ratkaisujen toteuttamiseen.

Turun ja Varsinais-Suomen EU-vaikuttamiskärjissä keskitytään kaupunkien ja alueiden kannalta keskeisiin kokonaisuuksiin, joihin toivomme EU:lta tukea. Kärkiä on valmisteltu yhteisessä prosessissa, jonka aikana on konsultoitu laajasti alueellisia sidosryhmiä.

Turun ja Varsinais-Suomen EU-vaikuttamisen kärjet ovat:

1. **Green Deal** – Kaupungit ja alueet vihreän siirtymän vetureina
2. **Kilpailukyky** – Kaupungit ja alueet EU:n muutosjoustavuuden ja omavaraisuuden vahvistajina
3. **Alue- ja kaupunkipolitiikka** – Kaupunkien ja alueiden EU-rahoituksella vaikuttavuutta
4. **Saavutettavuus** – Nopeat liikenne yhteydet kaupunkien ja alueiden elinvoiman takaajina

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

Turun ja Varsinais-Suomen EU-vaikuttamiskärjet

01 Green Deal –

Kaupungit ja alueet vihreän siirtymän vetureina

1. EU:n on jatkettava ilmastopoliitikan edelläkävijänä ja vahvistettava luonnon monimuotoisuutta. Tulevalla kaudella on keskityttävä toimeenpanoon.
2. Vaikuttavaa ilmastotyötä tehdään kaupungeissa ja alueilla. Rahoitusmahdollisuuksien takaaminen kaupungeille ja alueille on tärkeää.
3. EU:n Green Deal -missiot ovat tärkeä työkalu alueille ja kaupungeille. Niiden jatko ja rahoitus on taattava.
4. Merten ja vesien tilan parantamista tulee edistää kokonaisvaltaisesti.
5. EU:n on varmistettava kestävä ja kilpailukykyinen ruokajärjestelmä.

02 Kilpailukyky –

Kaupungit ja alueet EU:n muutosjoustavuuden ja omavaraisuuden vahvistajina

1. Kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille, jotka syntyvät alueellisen tki-ekosysteemin yhteistyön tuloksena.
2. Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen alueilla edistää EU:n yritysten ja teollisuuden kilpailukykyä ja taloudellista omavaraisuutta.
3. EU:n tulee jatkaa panostuksia digitalisaatioon sekä mahdollistavien teknologioiden innovaatioihin ja käyttöönottoon eettisesti kestävällä tavalla.
4. Työvoiman saatavuudesta ja osaamisesta huolehdittava EU-tasolla.

03 Alue- ja kaupunkipolitiikka –

Kaupunkien ja alueiden EU-rahoituksella vaikuttavuutta

1. EU:n rakennerahoitusta tarvitaan kaikilla alueilla investoimaan tulevaisuuden kilpailukykytekijöihin.
2. Vaikuttavan kaupunkikehittämisen rahoitus on nostettava uudelle tasolle.
3. EU:n päätöksenteossa on vahvistettava monitasoista hallintomallia, jossa kaupungit ja alueet otetaan aktiivisesti mukaan politiikkavalmisteluun.

04 Saavutettavuus –

Nopeat liikenneyhteydet kaupunkien ja alueiden elinvoiman sekä huoltovarmuuden takajina

1. CEF-rahoituksen tasoa kasvatettava.
2. Nopeat raideyhteydet keskiöön: Länsirata liikkeelle!
3. Kaupunkien rooli liikennevirtojen solmukohtina ja kestävästä liikkumisesta edistäjänä huomioitava vahvemmin EU-rahoituksessa.

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

01

Green Deal – Kaupungit ja alueet vihreän siirtymän vetureina

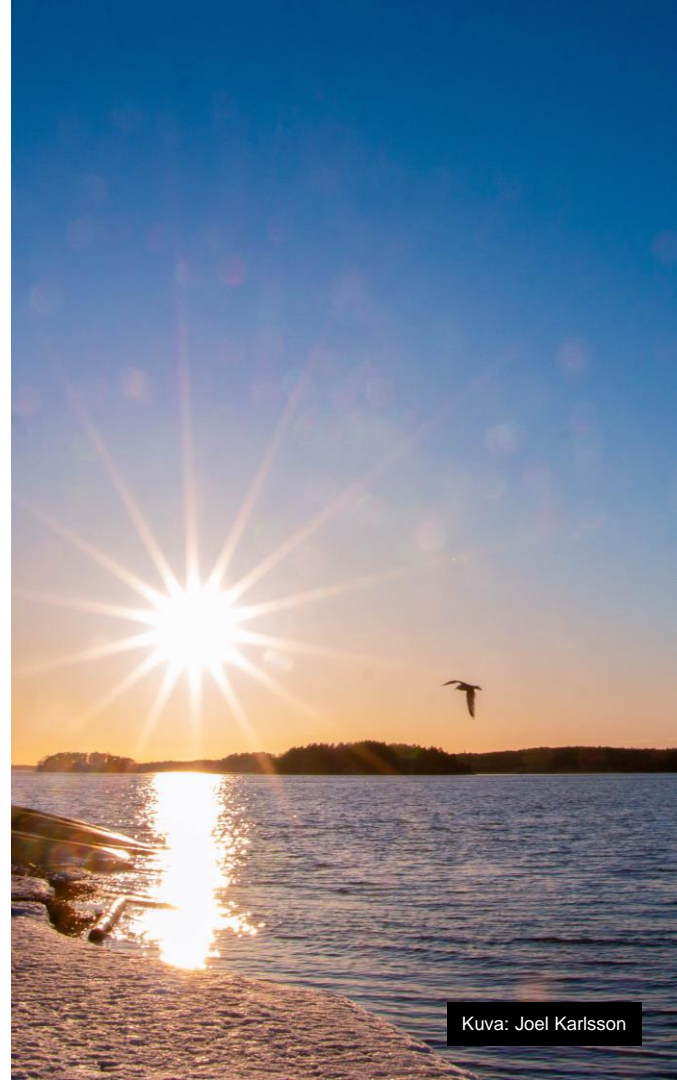
- 1.1 EU:n on jatkettava ilmastopoliitiikan edelläkävijänä ja vahvistettava luonnon monimuotoisuutta. Tulevalla kaudella on keskityttävä toimeenpanoon.
- 1.2 Vaikuttavaa ilmastotyötä tehdään kaupungeissa ja alueilla. Rahoitusmahdollisuuksien takaaminen kaupungeille ja alueille on tärkeää.
- 1.3 EU:n Green Deal -missiot ovat tärkeä työkalu alueille ja kaupungeille. Niiden jatko ja rahoitus on taattava.
- 1.4 Merten ja vesien tilan parantamista tulee edistää kokonaisvaltaisesti.
- 1.5 EU:n on varmistettava kestävä ja kilpailukykyinen ruokajärjestelmä.

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

Kuva: Joel Karlsson

1.1

EU:n on jatkettava ilmastopolitiikan edelläkävijänä ja vahvistettava luonnon monimuotoisuutta. Tulevalla kaudella on keskityttävä toimeenpanoon.

- EU:n on tuettava paikallis- ja aluetason ilmasto- ja luontotyötä asettamalla **kunnianhimoiset EU-tason tavoitteet** ja vahvistettava koordinaatiota jäsenvaltioiden välillä.
- EU on onnistunut päästövähennyksissä erityisesti päästökauppasektorilla. **Päästövähennysten lisäksi jatkossa on keskityttävä luonnon monimuotoisuuden ja kiertotalouden edistämiseen.**
- Poliittinen ja sosiaalinen sitoutuminen tavoitteisiin on turvattava tukemalla kaupunkeja ja alueita sidosryhmäyhteistyössä, kansalaisten osallistamisessa ja oikeudenmukaisen siirtymän toimeenpanossa.

Turku ja Varsinais-Suomi toteuttavat kunnianhimoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa

- Turun kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä ja ilmastoposiitivinen tämän jälkeen. Turku aikoo olla myös resurssiviisas ja maailman johtava luontokaupunki vuoteen 2030 mennessä.
- Varsinais-Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Varsinais-Suomen kunnat kehittävät ja toimeenpanevat aktiivisesti omia ilmasto-ohjelmiaan. Varsinaissuomalaisilla yrityksillä on vahvaa osaamista ilmasto- ja kiertotalousratkaisuista.
- Edelläkävijyys tuottaa useita oheishyötyjä asukkaille sekä tukee alueen yritysten kilpailukykyä.

1.2

Vaikuttavaa ilmastotyötä tehdään kaupungeissa ja alueilla. Rahoitusmahdollisuuksien takaaminen kaupungeille ja alueille on tärkeää.

- Tarvitaan **tarpeeksi joustavia kaupungeille ja alueille sopivia rahoitusinstrumentteja** vihreän siirtymän toimeenpanemiseksi.
- EU tarvitsee **vahvan tutkimus- ja innovaatorahoituksen**, joka tukee innovaatioiden **pilotointia kaupungeissa ja alueilla**.
- EU:n kestävän rahoituksen taksonomian on mahdollista toimia tehokkaasti investointien ohjauksessa, mikäli kriteeristöä sekä kestävän rahoituksen kannustimia kehitetään edelleen.
- **Taksonomiaa tulee edelleen kehittää yhteistyössä sidosryhmien mukaan lukien kaupunkien kanssa.** Kaupungit ja kunnat tarvitsevat EU-tason tukea taksonomian vapaaehtoiseen soveltamiseen.

Turku soveltaa EU:n kestävän rahoituksen taksonomiaa ilmastobudjetissaan

- Turku on edelläkävijöiden joukossa soveltanut EU:n kestävän rahoituksen taksonomiaa ilmastobudjetoinnin keskeisinä kriteereinä.
- Taksonomian mukaan arvioitu investointiohjelma on Turussa otettu pysyväksi investointien valmistelun, ohjauksen ja seurannan välineeksi.

Joustavuutta rahoitukseen

- Useat EU- instrumentit ovat liian kapeasti rajattuja, eivätkä mahdollista integroitua tarvelähtöistä toimintatapaa.
- Esim. ELENA-instrumentti on rajattu tukemaan innovatiivisten kestävän liikkumisen hankkeiden ja energiaremontti-investointien valmistelua, eikä se esimerkiksi tue uusien rakennusinvestointien tai luontopohjaisten ratkaisujen valmistelua. Tuen avulla kaupungit voisivat varmistaa uusien infrahankkeiden kestävyiden ja innovatiivisuuden.

1.3

EU:n Green Deal -missiot ovat tärkeä työkalu alueille ja kaupungeille. Niiden jatko ja rahoitus taattava.

- EU:n Green Deal -missiot ovat onnistuneet vahvistamaan alueiden ja kaupunkien ilmastotyötä sekä sidosryhmäyhteistyötä. **Missioille on turvattava vahva pitkän ajantähtäimen poliittinen EU-tason tuki**, jotta niiden toimeenpano onnistuu vuoteen 2030 mennessä.
- **Kansalliset verkostot** ovat tärkeitä missioiden tavoitteiden saavuttamisessa. EU:n tulee edelleen tukea ja kannustaa kansallisen yhteistyön vahvistamista.
- Missiot ovat tuoneet alueiden ja kaupunkien innovaatioekosysteemeille rahoitusmahdollisuuksia erityisesti EU:n tutkimus- ja innovaatiopuiteohjelmasta. Mission toimeenpanoa tukevia, bottom up -lähtöisiä **rahoitusmahdollisuuksia tulee kehittää edelleen ja laajentaa**.

Turku ja Varsinais-Suomi toteuttamassa EU-missioita

- Turku on yksi 100:sta EU:n ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -mission kaupungeista sekä sitoutunut ilmastomuutokseen sopeutumisen missioon. Turun ilmastokaupunkisopimukseen jo nyt lähtenyt mukaan yli 20 yritystä ja organisaatiota.
- Varsinais-Suomen liitto on sitoutunut ilmastomuutokseen sopeutumisen missioon, maaperämissioon ja merimissioon.
- Turun kaupunki ja Turun yliopisto ovat saaneet 0,5 milj. € 1.5-degree city -pilottihankkeelle, jossa vauhditetaan kansalaisten ja yritysten ilmastotoimia.
- Turku ja Varsinais-Suomi saivat 2,5 milj. € RESIST-hankeeseen, jossa pilotoidaan ja edistetään vedenhallintaan liittyviä luontopohjaisia ratkaisuja. Hankkeessa ovat mukana myös Turun AMK, TY ja LUKE.

1.4

Merten ja vesien tilan parantamista tulee edistää kokonaisvaltaisesti.

- Merten ja vesistöjen hyvä tila on elämän perusedellytys. Nykyiset EU-toimet, kuten vesipuitedirektiivi ja meristrategiadirektiivi, eivät ole saavuttaneet niille asetettuja tavoitteita. EU:n tulee ajaa kunnianhimoista meri- ja vesipolitiikkaa, ja **kaikissa EU:n politiikka-aloissa ja toimissa tulee huomioida niiden vaikutus meriin ja vesistöihin. Tarvitaan uusi EU Blue Deal.**
- Meren tilanne kytkeytyy vahvasti EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan ja sen alaisiin tukiin. **Vesien suojele on nostettava maatalouden ympäristötukien prioriteetiksi** (ks. tavoite 1.5).
- Meriliikenteen osalta tulee kiinnittää huomiota **alusten jätevesien käsittelyyn ja tehostaa laittomien päästöjen valvontaa.** ”No special fee” -jätemaksusta tulisi tehdä EU-tasolla lakisääteinen, jotta kaikki satamat noudattaisivat samaa toimintamallia.
- **EU:n merimission** tavoitteet ovat hyvät, mutta sen **toteutus tulisi muuttaa aluelähtöiseksi.** Itämeren osalta meren saastumiseen ja rehevöitymiseen liittyvien toimien tulee olla keskiössä.

Saaristomeri

- Saaristomeri on yksi maailman huonokuntoisimmista merialueista. Se on ollut v. 1992 lähtien Itämeren suojelukomission HELCOMin saastuneimpien alueiden hotspot-listalla maatalouden hajakuormituksesta johtuen.
- Meren rehevöitymistä ei ole saatu pysäytettyä tähänastisilla toimenpiteillä. Peltojen ravinnekuormituksen vähentäminen on keskeinen tavoite, sillä ravinteista 70-80 % on peräisin maataloudesta.

Hyviä käytänteitä

- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hallinnoiman, v. 2019 alkaneen KIPSI-hankkeen aikana kipsiä on levitetty Saaristomeren valuma-alueella n. 24 000 peltohehtaarille. Kipsikäsitteily auttaa vähentämään fosforin ja hiilen huuhtoutumista pelloilta.
- Turun seudun jätevedenpuhdistamo on tehnyt merkittävää työtä Saaristomeren pistekuormituksen vähentämiseksi. Vuodesta 2006 fosforikuormitus on vähentynyt n. 81 %, typpikuormitus n. 64 % ja kiintoainekuormitus n. 93 %.
- Suomalaisissa satamissa on käytössä aluksen kokoon perustuva ”no special fee” -jätemaksu, joka maksetaan myös siinä tapauksessa, että jätteitä ei luovuteta satamaan.

1.5 EU:n on varmistettava kestävä ja kilpailukykyinen ruokajärjestelmä.

- Ruokajärjestelmän kestävyys ja kilpailukyky varmistaminen on keskeisestä ruokaturvan, ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, maaperän kunnon, luonnon monimuotoisuuden sekä vesien suojelun kannalta.
- **Kannattava maatalous on kaiken perusta:** maanviljelijöille on taattava kannattava toimeentulo. EU:n on edistettävä reilua kilpailua ja turvattava kilpailumahdollisuudet kauppasopimuksissa kolmansien maiden kanssa.
- **Ruokajärjestelmää on tarkasteltava kokonaisuutena** ottaen huomioon tuotanto, kierto- ja biotalousratkaisut, lannoitteet, elintarvikeyritykset, kuluttajien valinnat sekä niiden suhde terveyteen ja hyvinvointiin.
- EU:n maatalouspolitiikan **ympäristökorvaukset tulee muuttaa vaikuttavuusperustaisiksi** ja hyödyntää maatilayrittäjien innovaatiopotentiaali. Vesien suojeleminen on nostettava ympäristötukien prioriteetiksi.
- Maatalouden ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta tulee parantaa **kohdentamalla niitä rannikon valuma-alueille**, jossa maatalouden vaikutus vesistöihin on suuri, vesien tila huono ja maaperä eroosioherkkää. Maatalouspolitiikan tulee myös **kannustaa lannan kierrätykseen sekä erilaisten maanparannuskeinojen käyttöön.**

Varsinais-Suomi on Suomen ruoka-aitta

- Ruokaketjulla on Varsinais-Suomessa merkittävä rooli: se on suuri työllistäjä, matkailun vetovoimatekijä sekä uusien innovaatioiden synnyttäjä.
- Varsinais-Suomessa on 4900 maatilaa, joiden kokonaisala on 293 000 ha eli 12,9 % Suomen pellostasta. Suuri osa Suomen leipäviljoista, öljykasveista, valkuaiskasveista ja perunasta viljellään Varsinais-Suomessa. Maakunta on myös merkittävä sianlihan- ja kananmunantuottaja. Suuri osa Suomen meri- ja sisävesikalastajista toimii Varsinais-Suomen alueella. Alueella on myös laaja elintarviketeollisuus ja alan tki-osaamista.
- Alueen maataloussektorin tulee vastata merkittäviin ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin: Ilmastonmuutos on lisännyt talvisadantaa ja kesäisiä kuivuusjaksoja. Toisaalta ilmaston lämpeneminen mahdollistaa uusien lajikkeiden viljelyn. Tukea sopeutumistoimiin siis tarvitaan.
- Saaristomeren ravinnekuormituksesta 70-80% on peräisin maataloudesta, joten ympäristötukien tulee vahvemmin ohjata toimiin ravinnevalumien vähentämiseksi (ks. tavoite 1.4.).

02

Kilpailukyky – Kaupungit ja alueet EU:n muutosjoustavuuden ja omavaraisuuden vahvistajina

- 2.1** Kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille, jotka syntyvät alueellisen tki-ekosysteemin yhteistyön tuloksena.
- 2.2** Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen alueilla edistää EU:n yritysten ja teollisuuden kilpailukykyä ja taloudellista omavaraisuutta.
- 2.3** EU:n tulee jatkaa panostuksia digitalisaatioon sekä mahdollistavien teknologioiden innovaatioihin ja käyttöönottoon eettisesti kestäväällä tavalla.
- 2.4** Työvoiman saatavuudesta ja osaamisesta huolehdittava EU-tasolla.

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

Kuva: iStock

2.1

Kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille, jotka syntyvät alueellisen tki-ekosysteemin yhteistyön tuloksena.

- EU:n kilpailukyky edellyttää innovatiivisia, kilpailukykyisiä ja muutosjoustavia alueita, jossa toimijat tekevät keskenään tiivistä yhteistyötä **alueellisina innovaatioekosysteeminä**.
- **Vahva ja laatuun perustuva EU:n tki-rahoitus** on elintärkeää alueiden innovaatiokyvyn takaamiseksi.
- Myös EU:n rakennerahoitus tulee kytkeä tiiviimmin **alueiden kilpailukykyä ja elinkeinorakennetta uudistaviin toimiin**.
- **EU:n on jatkossakin tuettava paikkaperusteisia innovaatioekosysteemeitä** rahoitusinstrumenteilla kuten EU-missiöt, eurooppalaiset digitaaliset innovaatiohubit (EDIH), alueelliset innovaatiolaaksot ja alueelliset vetylaaksot.

Varsinais-Suomen innovaatioekosysteemi

- Varsinais-Suomessa on yritysten, koulutus- ja tutkimussektorin sekä kuntien muodostama tiivis ja monialainen ekosysteemi, joka mahdollistaa kilpailukykyisten tuotteiden ja palvelujen valmistuksen, tuotekehityksen ja uudet innovaatiot.
- Turun seudun kampusverkostot ovat hyvä esimerkki toimivien innovaatioekosysteemien vahvistamisesta. Turun terveystieteiden kampus, teknologiakampus ja kulttuurikampus toimivat raameina eri alojen koulutus-, tutkimus-, yritys- ja verkostoyhteistyölle.
- Varsinaissuomalaiset toimijat ovat mukana kolmessa eurooppalaisessa digitaalisessa innovaatiohubissa: HealthHub Finland, RoboCoast ja Location Innovation Hub. Ne tukevat pk-yritysten digitalisaatiota ja innovaatiokyvykkyyttä.

2.2

Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen alueilla edistää EU:n yritysten ja teollisuuden kilpailukykyä ja taloudellista omavaraisuutta.

- Vihreän siirtymän toimeenpano edellyttää tulevina vuosina **valtavia investointeja infrastruktuuriin ja teollisen mittakaavan laitoksiin** sekä **mittavaa panostusta tki-toimintaan**.
- Yritysten tulee pystyä rakentamaan tukimuodoista ja pääomarahoituksesta kokonaisuuksia. **Tarvitaan riittävän mittavaa ja pitkän aikavälin julkista tukea teolliseen mittakaavaan skaalaamiseen.**
- Vihreän siirtymän investointeja tulee edistää **kustannustehokkaasti ja teknologianeutraalisti.**
- Vihreän siirtymän ratkaisut avaavat uusia markkinoita esimerkiksi kierto-, bio- ja vetytaloudessa. Vihreän siirtymän tuotantolaitokset lisäävät EU:n huoltovarmuutta ja ovat edellytys sisämarkkinoiden syntyyn.
 - **Kiertotalouden** toimintaympäristön kehittäminen (lainsäädäntö ja kannustimet) edistävät EU:n kilpailukykyä ja omavaraisuutta. Tarvitaan parempia taloudellisia kannustimia neitseellisistä raaka-aineista pois siirtymiseksi.
 - **Biotalouden** korkean jalostusarvon tuotteiden tuotannon mahdollistamiseksi tarvitaan rahoitusta teknologian skaalaamiseen teolliseen mittakaavaan.
 - **Vetytalouden** markkinoiden syntymiseksi tarvitaan panostuksia puhtaan energian tuotantoon, vedyntuotantolaitoksiin, verkkoinfrastruktuureihin ja jatkojalosteisiin.

Esimerkkejä Varsinais-Suomen vihreän siirtymän ratkaisuista

- **Fortum Battery Solutions** tarjoaa ratkaisun arvokkaiden akkumetallien talteenottoon ja jalostamiseen takaisin autoteollisuuden käyttöön.
- **Rester** jalostaa poistotekstiileistä kierrätyskuitua.
- **CH Bioforce** jalostaa maatalouden sivuvirroista tuotteita mm. kosmetiikka ja tekstiiliteollisuudelle.
- **Green North Energy** valmistelee Naantaliin vihreän vedyn ja ammoniakkin tuotantolaitosta.
- **QPower** kehittää teknologiaa metaanintuotantoon hiilidioksidista ja vihreästä vedystä.

2.3

EU:n tulee jatkaa panostuksia digitalisaatioon sekä mahdollistavien teknologioiden innovaatioihin ja käyttöönottoon eettisesti kestäväällä tavalla.

- EU:n tulee edelleen edistää datataloutta: datan saatavuutta, vapaata liikkumista ja hyödyntämistä.
- EU:n digitaalinen johtajuus edellyttää **investointeja mahdollistaviin teknologioihin**, kuten tekoälyyn, puolijohteisiin ja fotonikkaan, suurteho- ja kvanttilaskentaan, langattomiin tietoverkkoihin ja bioteknologiaihin, sekä eurooppalaisten arvoketjujen rakentamiseen.
- **EU:n on toimittava johtajana teknologian käyttöönotossa eettisesti kestäväällä tavalla** ja panostettava standardointiin.

Varsinais-Suomessa vahvaa teknologiaosaamista

- Varsinais-Suomi on kansainvälisesti dynaaminen teknologiateollisuuden keskittymä, jossa yhdistetään tekoälyä, robotiikkaa sekä automatisaatiota. Huippuosaaminen näkyy mm. maailman suurimpien risteilylaivojen ja korkean arvoluokan henkilöautojen valmistuksessa sekä autonomisen meriliikenteen kehittämisessä.
- Turun seutu on Suomen vahvin lääketieteellisuuden, terveysteknologian ja biotieteiden osaamiskeskittymä ja liiketoiminnan edelläkävijä. Yritykset ovat kansainvälisiä markkinajohtajia esim. vastasyntyneiden vauvojen ja äitien seulontaan käytettävien testien ja instrumenttien tuotannossa, sydänmerkkiaineissa ja ehkäisykapseleiden kehittämisessä ja valmistamisessa.
- Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämisskeskuksessa on tulevaisuuden laadukkaiden ja terveellisten elintarvikkeiden poikkitieteellistä osaamista.

2.4

Työvoiman saatavuudesta ja osaamisesta huolehdittava EU-tasolla.

- EU:n tulee edistää työperäistä maahanmuuttoa kolmansista maista.
- Osaamisen tunnustamista tulee kehittää edelleen sekä vahvistaa työvoiman liikkuvuutta.
- **EU-rahoitusta tarvitaan kuntien kotouttamistoiimiin, veto- ja pitovoiman vahvistamiseen, koulutukseen ja maahanmuuttajien yrittäjyyden tukemiseen** (esimerkiksi AMIF, Erasmus+ ja ESR -ohjelmat).

Varsinais-Suomi tarvitsee osaajia

- Ennakointiakatemian (2022) selvityksen mukaan Varsinais-Suomi tarvitsee uusia osaajia 6 500 henkilön verran vuosittain 2030 asti. Eniten osaajia kaipaavat teollisuus, palvelut ja sote sekä rakennus- ja kiinteistöala
- Elinkeinoelämän osaajatarve sekä työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaanto-ongelma asettaa koulutukselle ja osaamisen päivittämiselle uusia vaatimuksia.
- Maahanmuutto kasvattaa työikäisten ja lasten määrää Varsinais-Suomessa, missä yleisen trendin mukaan muuten työikäisten ja lasten määrä olisi laskussa.
- Kunnat ovat Suomessa päävastuussa kotouttamis-, työllisyys- ja elinkeinopalveluista vuodesta 2025 alkaen.
- Turun Osaamisen kärkihankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen osaamista sekä kaupungin reagointikykyä elinkeinoelämän tarpeisiin. Kärkihankkeeseen kuuluu mm. jatkuvan oppimisen kehittäminen ja työperäistä maahanmuuttoa tukeva Talent Turku -toiminta.

03

Alue- ja kaupunkipolitiikka – Kaupunkien ja alueiden EU- rahoituksella vaikuttavuutta

- 3.1 EU:n rakennerahoitusta tarvitaan kaikilla alueilla investoimaan tulevaisuuden kilpailukytekijöihin.
- 3.2 Vaikuttavan kaupunkikehittämisen rahoitus on nostettava uudelle tasolle.
- 3.3 EU:n päätöksenteossa on vahvistettava monitasoista hallintomallia, jossa kaupungit ja alueet otetaan aktiivisesti mukaan politiikkavalmisteluun.

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

Kuva: Anders Portman/Martin Sommerschild,
Kuvatoimisto Kuvio Oy

3.1

EU:n rakennerahoitusta tarvitaan kaikilla alueilla investoimaan tulevaisuuden kilpailukykytekijöihin.

- EU:n rakennerahoitusta, eli Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tukia, tarvitaan **kaikilla EU-alueilla**, myös Varsinais-Suomessa.
- Haasteellisiksi tunnistetut alueet, kuten **saaristoalueet**, tulee huomioida kattavasti EU-rahoituksen jaossa. Turun saaristo on ainutlaatuinen kokonaisuus, jonka elinvoimasta on huolehdittava niin saavutettavuuden kuin elinkeinorakenteen monipuolisuuden näkökulmasta.
- Rakennerahoitus tulee kytkeä **alueiden kilpailukykyä ja elinkeinorakennetta uudistaviin toimiin**. Tarvitaan investointeja kestäviin kasvuntekijöihin, kuten osaamiseen, tutkimukseen ja uusiin innovaatioihin, energiamurrokseen, digitalisaatioon sekä turvallisuuteen. Lisäksi hankkeiden **tuloksellisuuteen** tulee kiinnittää erityistä huomiota.
- Vaikuttavuuden lisäämiseksi Suomen on uudistettava omia EU-rakennerahastoihin liittyviä linjauksia. **Tukialueissa tulee huomioida todelliset aluekehityserot** ja suunnata tukitoimet siten, etteivät ne vääristä kilpailua keskenään samankaltaisilla alueilla. Myös **investointimahdollisuuksien on oltava tasavertaiset koko Suomessa**.

Rakennerahoitus Varsinais-Suomessa

- Varsinais-Suomen rakennerahoitusosuus vuosille 2021–2029 on 46,3 milj. € eli 2,9 % koko Suomen saannosta. Asukasmäärään suhteutettuna tämä tarkoittaa 13,80 € vuosittaista saantoa. Pohjois-Pohjanmaa saa vastaavasti 249,5 milj. € eli 15,4 % koko Suomen saannosta ja sen asukaskohtainen saanto on 86,30 €. Erot asettavat maakunnat ja niiden toimijat keskenään eriarvoiseen asemaan.
- Hyviä esimerkkejä alueen vaikuttavista hankkeista ovat mm. EAKR-rahoitteinen SafeSea-testialustahanke, jossa testataan digitaalisten meriturvallisuusratkaisujen toimivuutta sekä ReactEU-rahoitteinen TEHOTEKO-hanke, jossa parannetaan pk-yritysten valmiutta hyödyntää tekoälyä.

3.2 Vaikuttavan kaupunkikehittämisen rahoitus on nostettava uudelle tasolle.

- Vahvan kaupunkipolitiikan synnyttämä kasvu hyödyttää laajemmin koko yhteiskuntaa ja tuo resursseja myös kaupunkiseutujen ulkopuolella sijaitsevien alueiden kehittämiseen. Kaupungeille ja kaupunkiseuduille tulee antaa nykyistä suurempi rooli talouden vauhdittamisessa työllisyyden, korkeakoulutuksen, innovaatiopolitiikan ja kansainvälistymisen keinoilla.
- **Kaupunkien EU-rahoitusmahdollisuuksia on kasvatettava sekä suoraviivaistettava.** Tällä hetkellä kaupungeille mahdollinen EU-rahoitus on pirstaloitunutta ja sitä on vaikea löytää, mikä hankaloittaa vaikuttavien EU-hankkeiden toteuttamista.
- Tarvitaan lisää **kaupunkien omista tarpeista lähtöisin olevaa, ns. bottom up -rahoitusta.** EU:n kaupunkialoitetta ja sen alaista Innovative Actions -ohjelmaa tulee vahvistaa seuraavalla ohjelmakaudella.
- **Rakennerahastovarojen käyttöä kestäväan kaupunkikehittämiseen tulee jatkaa,** ja sen tulee rakentua valtion ja kaupunkien välisen reilun kumppanuuden varaan.

EU-rahoituksella vaikuttavia tuloksia Turussa

- Turun kaupunki on vuosien 2016–2022 aikana saanut lähes 39 milj. € EU-rahoitusta 175 eri hankkeeseen.
- Hankkeilla kehitetään mm. energiapositiivista korttelia Ylioppilaskylän alueelle (RESPONSE) ja innovatiivista biodiversiteettipuistoa Skanssin alueelle.
- EU-rahoitusosaamisen kehittämiseen on kiinnitetty Turussa erityistä huomiota perustamalla oma hankekehitysyksikkö ja käymällä säännöllistä vuoropuhelua alueen eri toimijoiden kesken. Rahoituksen pirstaloituneisuus ja eri ohjelmien erilaiset käytännöt koetaan kuitenkin isoksi haasteeksi.

3.3

EU:n päätöksenteossa on vahvistettava monitasoista hallintomallia, jossa kaupungit ja alueet otetaan aktiivisesti mukaan politiikkavalmisteluun ja päätöksentekoon.

- Tarvitaan **yhteinen kaupunkistrategia**, joka määrittelee, miten kaupungit ja alueet otetaan vahvemmin mukaan niitä koskevaan politiikkavalmisteluun.
- **EU:n tulee edistää jäsenvaltioiden ja kaupunkien välistä dialogia.** Tätä varten tarvitaan säännöllinen vuoropuheluareena EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden ja kaupunkien välille sekä muita läpinäkyviä hallintomekanismeja, joissa kaupungit otetaan järjestelmällisesti mukaan EU-päätöksentekoon sekä kansalliseen toimeenpanoon. EU:n kaupunkiagendan alaisissa kumppanuuksissa tätä jo tehdään, mutta dialogia on syytä edelleen vahvistaa esimerkiksi lainsäädännön avulla.
- Nimittävä **EU-kaupunkilähettiläs**, joka valvoo ja koordinoi kaupungeihin vaikuttavia EU-politiikanaloja ja -aloitteita.

Esimerkki monitasoisesta hallintomallista: kaupunkien missio

- EU:n 100 hiilineutraalia ja älykästä kaupunkia -missio on tuonut kaupungit ja kansalliset ministeriöt yhteen verkostoon suunnittelemaan EU-mission toimeenpanoa. Suomessa TEM ja YM ovat mm. rahoittaneet kaupunkien ilmastopimusten laatimista ja kaupunkiverkostoa tukevan koordinoitihankkeen. Lisäksi Business Finland aloitti uuden missiota tukevan Decarbonized Cities -rahoitusohjelman.
- Parempaa monitasoista koordinaatiota tarvitaan edelleen lainsäädännön perkaamiseen, tukivälineiden suunnitteluun sekä kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien laatimiseen.

04

Saavutettavuus – Nopeat liikenneyhteydet kaupunkien ja alueiden elinvoiman sekä huoltovarmuuden takaajina

- 4.1 CEF-rahoituksen tasoa kasvatettava.
- 4.2 Nopeat raideyhteydet keskiössä: Länsirata liikkeelle!
- 4.3 Kaupunkien rooli liikennevirtojen solmukohtina ja kestävän liikkumisen edistäjänä huomioitava vahvemmin EU-rahoituksessa.

4.1

CEF-rahoituksen tasoa kasvatettava.

- Alueiden saavutettavuus ja nopeat liikenneyhteydet ovat **elinehto uusille investoinneille, talouden kestäväälle kasvulle ja työvoiman sujuvalle liikkumiselle.**
- **Muuttunut geopoliittinen tilanne ja koko Suomen huoltovarmuuden takaaminen** edellyttävät sujuvia liikenneyhteyksiä niin Suomen sisällä kuin muualle Eurooppaan. **Satamien ja meriliikenteen toimintavarmuus** on taattava kaikissa olosuhteissa.
- **Verkojen Eurooppa -ohjelman (Connecting Europe Facility, CEF) rahoitusta tulee merkittävästi vahvistaa** EU:n seuraavalla ohjelmakaudella ja näin taata alueiden saavutettavuus ja kestävä kasvun mahdollisuudet sekä huoltovarmuus.
- **Sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta tulee lisätä** ja hyödyntää sitä huoltovarmuutta vahvistaviin satama-, raide- ja tieyhteyksiin. **Satamien tukikriteereitä on muutettava** mm. väylän syvyyden ja kiinnityspaikan pituuden osalta, jotta Suomessa sotilaallisen liikkuvuuden ja huoltovarmuuden kannalta tärkeät satamat, kuten Turun ja Naantalin satamat, olisivat tukikelpoisia.

Varsinais-Suomi tarvitsee sujuvia liikenneyhteyksiä

- Varsinais-Suomi sijaitsee Euroopan laajuisen TEN-T-liikenneverkon Skandinavia–Välimeri-liikennekäytävällä. Turun ja Naantalin satamilla, Turun lentokentällä sekä Turun ja Helsingin välisillä raide- ja maantieyhteyksillä on ns. ydinverkkostatus, joka mahdollistaa rahoituksen hakemisen CEF-ohjelmasta.
- Varsinais-Suomi on yksi Suomen neljästä maakunnasta, jossa väestön odotetaan lähivuosina kasvavan. Myös talouden näkymät ovat hyvät. Taataksemme suotuisan kehityksen sekä alueen saavutettavuuden niin Suomen sisällä kuin ulkomaille tarvitsemme lisäinvestointeja erityisesti Länsiradan rakentamiseen sekä satamakapasiteetin ja -yhteyksien parantamiseen.
- Suomen ulkomaankaupasta 90 % kulkee meriteitse, ja meriliikenteen toimivuus on koko Suomen huoltovarmuuden kannalta olennaista. Turun satama on määritelty huoltovarmuus kriittiseksi satamaksi, jonka merkitys on kasvanut uudessa geopoliittisessa tilanteessa.

4.2

Nopeat raideyhteydet keskiöön: Länsirata liikkeelle!

- **Suomen tulee hyödyntää CEF-rahoitusta aktiivisesti etenkin raideliikenteen kehittämiseksi.** Myös satamien toimintaedellytysten varmistaminen on tärkeää.
- Suomi on sitoutunut saattamaan TEN-T-liikenneverkon ns. laajennetulla ydinverkolla sijaitsevat ratayhteydet, kuten Länsiradan, valmiiksi vuoteen 2040 mennessä. On **varmistettava, että Länsirata toteutuu suunnitellussa aikataulussa ja että Suomi hyödyntää aktiivisesti CEF-rahoitusta sen rakentamisessa.**

Länsirata

- Turun ja Helsingin välisen uuden junayhteyden toteuttamisesta päätettiin hallitusohjelmassa. Rakentaminen voidaan käynnistää Espoo–Lohja- ja Salo–Kupittaa-yhteysväleillä.
- Nopeaa raideyhteyttä on suunniteltu jo 14 vuoden ajan ja sen suunnittelua on rahoitettu 115 miljoonalla eurolla. Hankkeelle on tähän mennessä saatu EU:n CEF-rahoitusta lähes 80 miljoonaa euroa suunnitteluun sekä rakentamiseen.
- Miksi Länsirata?
 - Länsirata parantaa Varsinais-Suomen saavutettavuutta niin Suomen sisällä kuin ulkomaille.
 - Länsirata luo laajan 1,5 miljoonan ihmisen työssäkäynti- ja asiointialueen Etelä-Suomeen.
 - Turun ja Varsinais-Suomen kunnianhimoiset ilmastotavoitteet edellyttävät liikennevirtojen siirtämistä kestävämpien liikennemuotojen pariin.
 - Länsirata-hankkeen hyöty-kustannusanalyysi ylittää selvästi EU-kriteeristön kannattavuusrajan.
 - Länsirata on edellytys Varsinais-Suomen paikallisjunaliikenteen matkaketjujen kehittämiseksi.

4.3

Kaupunkien rooli liikennevirtojen solmukohtina ja kestävän liikkumisen edistäjänä huomioitava vahvemmin EU-rahoituksessa.

- Kaupungit ja kaupunkiseudut on nostettu EU:n uudessa TEN-T-asetuksessa keskeiseen asemaan, sillä ne muodostavat Euroopan liikennevirtojen selkeän pullonkaulan. Kaupungeille on osoitettu uusia velvollisuuksia (mm. matka- ja tavaraliikennekeskusten perustaminen). Kuitenkin **CEF-liikenne-rahoituksesta ainoastaan 2 % kohdistuu tällä hetkellä kaupunkien liikenneinfrastruktuurihankkeisiin.**
- Samaan aikaan kaupunkien hiilineutraalisuustavoitteet edellyttävät kaupunkiliikenteestä aiheutuvien päästöjen selkeää vähentämistä sekä toimia kestävän liikkumisen edistämiseksi. Liikennepäästöt ovat kaupunkien ilmastotyössä haastavimpia päästövähennyksiä.
- Kaupungeille asetetut uudet EU-tason velvoitteet ja Green Dealin mukaiset ilmastotavoitteet edellyttävät lisää tukea ja **rahoitusta kaupungeille kestävän liikenteen kehittämiseen. CEF3 Liikenne -ohjelmasta tulee korvamerkitä kaupunkisolmukohtille oma osuutensa.**

Turku ja kestävän kaupunkiliikenteen edistäminen

- Turun tavoitteena on kasvattaa kestävän liikkumisen osuutta kaupunkilaisten matkustus- ja liikkumistavoissa 66 %:iin nykyisestä 38 %:sta. Tavoite on kunnianhimoinen ja vaatii lisäsatsauksia.
- Turku valmistelee paraikaa EU-mallin mukaista kestävän kaupunkiliikenteen ns. SUMP-suunnitelmaa.
- Kestävää kaupunkiliikennettä kehitetään EU-hankkeiden avulla. **SCALE-UP**-hankkeessa testataan käyttäjälähtöiseen dataan pohjautuvia ratkaisuja esim. kaupunkilogistiikan ja liikkumispisteiden kehittämisessä. **USER-CHI**-hankkeessa edistetään sähköistä liikkumista mm. latauspisteitä kehittämällä.
- MAL-sopimuksella edistetään kestävää liikkumista koko toiminnallisella kaupunkiseudulla (13 kuntaa).

Lisätietoja

Saara Nuotio-Coulon

+32 498 103 271

saara.nuotio-coulon@turku.fi

Miia Paananen

+32 498 161 588

miia.paananen@turku.fi

www.turkueuoffice.fi

TurkuEUoffice

turkueuoffice

TURKU

Varsinais-Suomen liitto

Kuva: A1 Media